

BESLUT

2019-03-04

Dnr: 18/03172

SAKEN

Vaken med P3 och P4, 2018-09-13, inslag om ett event arrangerat av ett teknikföretag; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Inslaget frias. Det innebär inte ett otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

INSLAGET

I inslaget ringde *Vaken med P3 och P4*:s programledare upp en svensk journalist (NN) som hade besökt ett event i USA, arrangerat av det amerikanska teknikföretaget Apple. I inslaget beskrev NN inledningsvis platsen där eventet hade hållits och sa bland annat ”alltså det är ju väldigt, väldigt coolt” och berättade om företagets huvudkontor. Hon pratade sedan om de produkter som företaget hade presenterat på eventet och bland annat följande sades.

(Programledare) – För ungefär två veckor så hintade företaget om att de hade någonting nytt att presentera och aktien steg och ja, hela USA-börsen gick uppåt. Vad var det som presenterades då? (NN) – Det har ju spekulerats mycket i vad som skulle presenteras. Tre nya iPhones har det snackats om och en klocka och det var faktiskt precis det som också presenterades här. Det, det var ju nya Apple Watch Series 4 som ser kanonfin ut med många nya bra egenskaper, till exempel så kan man använda den som, vad ska man kalla den en, en hälsopryl. Alltså man kan, man kommer alltså kunna ta sitt eget EKG med den här klockan, vilket är [ohörbart] helt sjukt. Den kommer också kunna känna av när man till exempel ramlar och om man då inte rör sig inom ett antal sekunder så ringer klockan själv SOS. Alltså den har väldigt mycket coola saker faktiskt måste jag säga. Och sen presenterade de ju tre nya iPhones och det var ju Iphone 10 S som är en ny version av Iphone 10, lika stor. Så är det Iphone 10 S Max som är större, den är väldigt stor faktiskt. Den har en fantastisk skärm. Och så är det ju den här budgettelefonen som alla har snackat om, Iphone 10 R. Jag tycker kanske inte det är så mycket budget för att den, den kommer ju liksom att börja på, ja, ungefär sju och ett halvt tusen så att jag vet inte, det kändes väl kanske litegrann som att det här med budget var väl en aning överdrivet. (Programledare) – Ja, jämfört med de andra telefonerna så var det väl budget men i jämfört med andra telefoner på marknaden så är det ju fortfarande väldigt dyrt. (NN) – Ja, precis, men Apple menar ju

då att fler ska kunna få ta del av den här nya teknologin och det, det är ju fint men jag tror ju fortfarande att man missar ju en stor målgrupp med tanke på att den är ju fortfarande väldigt dyr.

Programledaren och NN pratade sedan bland annat om stämningen som hade varit på eventet, hur presentationen hade varit och besökarnas reaktioner. Hon sa bland annat att ”det var ju också många saker som de presenterade som, som jag tror vanliga användare verkligen kommer att gå igång på” och beskrev ett gäng som applåderade stort när företaget presenterade en viss funktion, vilken gänget verkade tycka var ”en himla, himla bra grej”. Vidare beskrev hon bland annat hur besökarna rusade ut efter presentationen, för att komma först till området där man fick testa de olika produkterna. Avslutningsvis sades följande.

(Programledare) – Vad tar du med dig för intryck hem då? (NN) – Att det är väldigt lätt att bli indoktrinerad i den här sekten känns det som [skratt]. Nej men det, Apple är ju litegrann som Disneyland. Det är ju en jätteapparat. Det är otroligt amerikanskt och det känns väldigt stort och maffigt. De lyckas ju verkligen bygga känslan av att det vi håller på med, det är något väldigt speciellt. Och det är häftigt. Jag, jag älskar den här masspsykosen som jag har känt av väldigt mycket i dag. (Programledare) – Ja, vad annat kan man göra när personalen står och applåderar när man kommer in. (NN) – Eller hur, det är väl underbart, hur ofta händer det [skratt], du vet som svensk blir man ju nästan lite generad. (Programledaren) – [Skratt] Mer sånt till, till folket helt enkelt. [...]

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anser i huvudsak att inslaget innebar ett flera minuter långt hyllande av det aktuella teknikföretaget och dess produkter.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande och anför i huvudsak följande.

Vaken med P3 och P4 är ett underhållningsprogram som sänds varje natt, året runt mellan kl. 00.02 och 05.59. Programmet innehåller bland annat musik, tävlingar och lyssnarsamtal.

Programmet den 13 september 2018 innehöll ett inslag om ett uppmärksammat event som Apple anordnade i sitt högkvarter i Silicon Valley. Under eventet skulle teknikföretaget bland annat introducera nya telefonmodeller och hade bjudit in press och andra personer för att delta i arrangemanget.

Redaktionen på *Vaken med P3 och P4* hade bokat in en intervju med en teknikjournalist som skulle rapportera om vad som presenterades under eventet och analysera vad nyheterna innebär för Apple och för utvecklingen i telekombranschen. Efter att teknikjournalisten lämnat återbud med kort varsel bokade redaktionen in journalisten NN som var på plats i Silicon Valley. Även om NN

inte hade samma inblick i teknikbranschen kunde hon ge en övergripande bild av eventet. Syftet med intervjun var dels att ge lyssnarna en rapport över de tekniska nyheter som skulle presenteras under eventet, dels att ge en bild av hur det går till när företaget genomför en release av nya produkter. NN har inte någon koppling till eventet på annat sätt än i sin roll som journalist.

I inslaget berättar NN om sina upplevelser från eventet. Hon beskriver inledningsvis huvudkontoret Apple Park och berättar kortfattat om de nya produkter som teknikföretaget lanserade under eventet. Både programledaren och NN problematiserar kring att Apple marknadsför en av de nya telefonerna som en "budgettelefon", trots att den är dyr i jämförelse med andra telefonmärken på marknaden.

Vidare beskriver NN händelser från eventet och säger att det är "lätt att bli indoktrinerad i den här sekten känns det som" och gör en liknelse med Disneyland. Hon beskriver det som "en jätteapparat" och att personalen välkomnade journalisterna med applåder när de släpptes in till eventet hör inte till vanligheterna.

Varje gång ett företag omnämns i Sveriges Radio finns det en viss risk att detta företag gynnas. Enligt granskningsnämndens praxis kan ett gynnande emellertid vara tillåtet om det uppvägs av ett informations- eller underhållningsintresse.

Enligt SR finns det ett stort informationsintresse som motiverar att SR rapporterar om teknikbranschens nya lanseringar och event kopplade till dessa. Apple är ett av världens största företag med ett varumärke som rankas som världens mest värdefulla. Nyheter från Apple påverkar hela den globala marknaden för telefoni och annan teknik. Genom att bevaka nyheter från Apple bevakar man således utvecklingen inom telekom- och teknikbranschen. Eftersom smarta telefoner är en stor del av människors vardag finns det även ett stort intresse från SR:s lyssnare att informeras om nyheter från teknikjättarna. I programmet *Vaken med P3 och P4* rapporteras det återkommande om ny teknik och tidigare under året har det rapporterats från andra teknikmässor där andra företags nya satsningar har nämnts. Börsnoterade företag, såsom Apple, vars satsningar eller neddragningar påverkar börsen talar också för att det finns ett allmänt intresse att rapportera om nyheter från företagen. Några veckor före det aktuella eventet hade Apple gett antydningar om att nya produkter skulle lanseras, vilket ledde till att aktien och hela USA-börsen steg. Detta redogjorde även programledaren för i inslaget. Eftersom Apple påverkar ekonomin, även för Sveriges del, är det motiverat för SR att bevaka och skildra större händelser som gäller företaget. I inslaget förekom inte några uppmaningar till köp eller någon detaljerad information om pris eller om produkterna i fråga. Sammanfattningsvis anser SR att det eventuella gynnande som uppkom i det nu aktuella inslaget motiverades av ett informations- och underhållningsintresse.

AKTUELL BESTÄMMELSE

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (14 kap. 2 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande kan accepteras om det är motiverat av ett informations- eller underhållningsintresse. Ju mindre sådant intresse som finns, desto mindre är också den grad av fokusering på ett varumärke eller ett företagsnamn som kan tillåtas. Omvänt gäller att en högre grad av fokusering – och därmed gynnande – kan tillåtas om informations- eller underhållningsintresset är betydande.

TIDIGARE BESLUT

Beslut 12/00778 gällde bland annat programmet *Apple släpper Ipad 3*, som inleddes med att det aktuella företags vd presenterade företags senaste surfplatta. Han beskrev den nya surfplattan som fantastisk och bakom honom visades den upp på en bildskärm. Sekvensen var textad enligt följande: ”Idag presenterar vi en ny Ipad. Och den är fantastisk.” Surfplattan visades sedan upp i närbild och reportern sa ”Den tredje generationen av surfplattan har bättre skärmapplösning, en mer avancerad kamera som kan filma i HD, en kraftfullare processor och snabbare trådlös uppkoppling med 4G”. Sedan intervjuades två personer utanför en av företags butikerna i Kalifornien. De sa bland annat att ”jag är sugen på att skaffa en” och att ”jag älskar fortfarande den jag har”. I slutet av inslaget berättade reportern när surfplattan börjar säljas i Sverige. Granskningsnämnden fann att det gynnande som uppstod av surfplattan kunde accepteras mot bakgrund av ett omfattande informationsintresse. Programmet stred därför inte mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande.

Beslut 13/00746 gällde ett inslag i *P4 Extra*. I inslaget besöktes programledaren av en teknikskribent som rekommenderade ett antal så kallade appar. Bland annat berättades om apparnas funktioner och pris. Granskningsnämnden ansåg att det uppkom ett gynnande av de aktuella produkterna men att det uppvägdes av ett underhållnings- och informationsintresse. Inslaget stred därför inte mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att det uppkom ett gynnande av det aktuella teknikföretaget och dess produkter och att det kan diskuteras om den intervjuade journalistens positiva kommentarer om produkterna, som bemöttes med ett okritiskt förhållningssätt av programledaren i studion, passerade gränsen för vad som kan accepteras. Vid en sammantagen bedömning anser dock nämnden att det gynnande som uppkom uppvägdes av ett tillräckligt informations- och

underhållningsintresse. Nämnden anser därför att inslaget inte strider mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Clas Barkman, Staffan Dopping, Malin Bergström och Bo-Erik Gyberg efter föredragning av Anna Dingertz.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Anna Dingertz

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.